

IT'S A MAN'S WORLD?

De pandemie heeft de wereld op z'n kop gezet, maar ook pijnlijk duidelijk gemaakt wat we eigenlijk al wisten: dat er nog grote stappen te zetten zijn in gendergelijkheid.

TEKST MARISKA VERMEULEN

VANUIT DE VS vlogen *shocking* cijfers over de toegenomen werkloosheid onder vrouwen ons om de oren: rond de 2,4 miljoen vrouwen zijn daar sinds februari vorig jaar volgens het U.S Bureau of Labor Statistics gestopt met werken, tegenover 1,8 miljoen mannen. De coronacrisis lijkt volgens experts jaren aan *gender equality* op de werkvloer terug te draaien. Sommige economen in de VS noemen deze crisis daardoor zelfs een '*she-cession*'. ... Ook in Europa verloren meer vrouwen dan mannen hun baan. Zo was het even slikken toen de ISTAT (het Italiaanse Centraal Bureau voor de Statistiek) bekendmaakte dat over héél 2020 zeventig procent van de nieuwe werklozen vrouw bleek te zijn. Maar niet in heel Europa is het zo bar en boos gesteld voor vrouwen: er zijn ook landen waar de werkloosheid onder mannen juist toenam. In Nederland gaat het volgens de laatste cijfers van het CBS gelijk op tussen de beide seksen; bij ons zijn vooral jongeren de pineut. Al is het maar afwachten wat ons nog te wachten staat als de steunpakketten van de overheid stoppen.

Wereldwijd gezien doet corona weinig goeds voor gendergelijkheid, blijkt uit een rapport van organisatie-adviesbureau McKinsey & Company naar het globale effect van de pandemie. Uit hun onderzoek kwam iets zorgwekkends naar voren: banen van vrouwen zijn 1,8 keer zo kwetsbaar als die van mannen in deze crisis: 5,7 procent versus 3,1 procent. Onder meer omdat vrouwen vaker contracten hebben die weinig zekerheid en stabiliteit bieden én omdat vrouwen in sectoren werken die door deze specifieke crisis harder werden geraakt, zoals horeca en retail. Ook in Nederland werken vrouwen volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau vaker dan mannen in flexibele, tijdelijke of deeltijdbanen, waardoor ze financieel kwetsbaarder zijn en vaker in armoede leven. Daarnaast blijkt uit cijfers van het CBS dat bijna tweederde van de 'cruciale beroepen' als de zorg, de kinderopvang en het onderwijs wordt vervuld door vrouwen: deze vrouwen werken zich momenteel dus te pletter in zware en slecht betaalde banen. En dat niet alleen: met deze banen komen ze ook vaker in contact met anderen, wat dus meer risico op corona met zich meebrengt. Maar, zo

WHEN SH* HITS THE FAN ZIJN HET VOORAL VROUWEN DIE DE DUPE ZIJN

valt in het rapport te lezen, de verschillende sectoren waarin mannen en vrouwen werken verklaart maar een kwart (!) van de genderkloof als het aankomt op wereldwijde werkloosheid tijdens de pandemie. Wat is er dan nog meer aan de hand?

ZORGEN, ZORGEN, ZORGEN

Nou, veel vrouwen moesten zélf stoppen met werken óf werden daartoe gedwongen door hun werkgever. De pandemie blijkt zout te strooien in de wonde die al lang bestaat: dat het in heteroseksuele relaties nog steeds grotendeels de vrouwen zijn die de kar trekken als het aankomt op de zorgtaken. Zeker in tijden van crisis wordt al snel teruggegrepen op de traditionele rolpatronen. Dus wanneer opvanglocaties en scholen sluiten en kinderen opeens thuiszitten (soms wel maandenlang), nemen de zorgtaken van moeders dusdanig toe dat ze het soms niet meer kunnen combineren met werk. Vrouwen zien geen andere keuze dan opstappen óf hun werkgever neemt die beslissing voor ze, omdat die het niet accepteert dat vrouwen minder beschikbaar zijn. Daarnaast verdienen veel vrouwen minder dan mannen, wat er ook voor zorgt dat vrouwen eerder hun baan opgeven in heteroseksuele relaties. Kortom, deze pandemie legt pijnlijk bloot dat *when sb*t hits the fan* het vooral vrouwen zijn die de dupe worden. En waar mannen over die toegenomen zorgtaken voor vrouwen nu denken: ho eens even, ik ben óók meer gaan doen in huis: dat geloven we meteen én blijkt ook uit onderzoek. Maar vrouwen zijn – voortbordurend op hoe de zaken thuis dus vaak al verdeeld waren – óók meer gaan doen omdat het totale takenpakket simpelweg groter werd. Volgens het onderzoek naar *gender equality* van McKinsey & Company doen vrouwen

wereldwijd 75 procent van het 'onbetaalde werk', zoals zorgen voor kinderen en ouderen, koken en schoonmaken. En uit het rapport *Women in the Workplace 2020* van LeanIn en McKinsey bleek dat vrouwen er ten tijde van corona maar liefst twintig uur werk per week aan werk bij hebben gekregen. Twintig uur! Sheryl Sandberg van LeanIn zei hierover: "Zelfs voor de pandemie blijkt uit onze cijfers dat vrouwen al een dubbele shift werkten. Nu met het coronavirus werken ze een driedubbele shift." In Nederland doen volgens WOMEN Inc. vrouwen normaliter anderhalf keer zo veel in het huishouden – en ze hebben een exact zoveel grotere kans op een burn-out dan mannen, blijkt uit onderzoek van de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR). Veel zorgtaken op je nemen, doet sowieso bewezen weinig goeds voor je carrière: het *Power of Parity research* van McKinsey liet al eerder zien dat hoe meer vrouwen in huis doen, hoe kleiner de kans dat ze een baan hebben of in een leiderschapspositie terechtkomen. Maar de pandemie heeft er dus zelfs voor gezorgd dat vrouwen hun baan dan maar opzegden, of minder gingen werken. Ook in Nederland zijn er inmiddels al veel vrouwen die werk en zorg niet meer konden of wilden combineren, zoals Stijnje (38): "Toen in maart de coronacrisis begon en mijn drie jonge dochters thuis kwamen te zitten, besloot mijn man 50-60 uur per week werken. Hij werkte in de financiële wereld en daar was zeker in het begin spannend of er niet weer een financiële crisis uit zou gaan breken. Ik werkte in die tijd parttime als logopediste in een verpleeghuis, maar de beschermingsmiddelen in de zorg waren erg slecht op voorraad en ik vond het steeds spannender om onbeschermd

**WERELDWIJD
GEZIEN DOET
CORONA WEINIG
GOEDS VOOR
GENDERGELIJKHEID**

naar mijn werk te gaan. Twee kinderen thuisonderwijs geven, de jongste vermaken want die zat nog niet op school, het huishouden volledig zelf draaien, mijn werk moeten doen in het verpleeghuis zonder beschermmiddelen: het huilen stond me nader dan het lachen. Ik belde mijn teamleider en na enige moeite kreeg ik toestemming voor verlof. Eigenlijk moest ik de kinderen maar naar de noodopvang brengen en komen werken, maar dat zag ik echt niet zitten: er was toen nog weinig bekend over de besmettelijkheid voor kinderen en ik wilde geen risico lopen wat betreft onze gezondheid. Ik heb toen dus een periode onbetaald verlof opgenomen, maar uiteindelijk in augustus besloten mijn baan helemaal op te zeggen en per oktober met ontslag te gaan. De crisis was voorlopig niet voorbij, de kans dat de kinderen nog een keer thuis zouden komen te zitten groot en ik wilde niet weer in die situatie komen." Stijnie heeft geen seconde spijt gehad van haar beslissing: "Afgelopen schoolsluiting verliep veel soepeler. De sfeer was veel prettiger en ik kon er daardoor ook nog beter zijn voor de kinderen en had meer tijd voor mezelf. Ondertussen heb ik mijn eigen bedrijf opgestart."

VOOR IEDEREEN ANDERS

Wat deze crisis ook opvalt: het is voor iedere vrouw anders. Volgens het LeanIn rapport *Women in the Workplace 2020* zijn het vooral moeders, 'senior-level' vrouwen en zwarte en latina vrouwen die voor grote uitdagingen komen te staan. Vrouwen in leidinggevende posities hebben tijdens Covid-19 – vergeleken met mannen op eenzelfde niveau – thuis minder steun, worden strenger beoordeeld en voelen meer druk om harder te werken. Deze vrouwen hebben een anderhalf keer zo'n grote kans dat ze stoppen met werken dan mannen, drie op de vier geeft burn-out als reden. Moeders zijn weer extra bang dat ze negatiever beoordeeld worden – want nog steeds bestaat er een 'motherhood bias' dat veronderstelt dat moeders niet én vol voor hun werk én voor hun kinderen kunnen gaan. Dat vooroordeel kan in tijden van

corona zomaar worden versterkt. Latina en zwarte vrouwen zijn vaker kostwinner of hebben juist vaker een partner die buiten de deur werkt. Daarnaast zijn ze 1,6 tot 2x zo vaak als witte vrouwen verantwoordelijk voor de zorg voor kinderen en het huishouden. Ook werken ze vaker in 'high-contacted jobs' zoals de zorg of supermarkten waardoor ze niet alleen weinig verdienen en onzekere contracten hebben, maar ook een grotere kans hebben om besmet te raken met corona. Ook single moeders worden hard geraakt: als zij hun werk niet vanuit huis kunnen doen, kunnen ze vaak onmogelijk nog naar werk als de scholen sluiten. Zo staan in bepaalde landen sommige

vrouwen dus voor de onmogelijke keuze tussen voor brood op de plank zorgen of de kinderen alleen thuislaten. Dus iedereen die dacht dat we allemaal in hetzelfde schuitje zitten tijdens corona: *think again*. Vrouwen die in de 'informele economie' werken, zoals huishoudelijke hulpen, velden de pandemie ook rechtstreeks in hun portemonnee, terwijl er voor hen dus geen officiële steun beschikbaar is. Karen maakte het mee, ze werkt als schoonmaakster maar gelukkig sprongen haar cliënten bij: "In het begin van de coronacrisis werd ik heel veel afgebeld, mensen waren bang. Een moeilijke tijd, want het hakte er financieel flink in. Ik begreep het – het was nou

**VOOR IEDEREEN
DIE DACHT DAT
WE IN HETZELFDE
SCHUITJE ZATEN:
THINK AGAIN**

eenmaal een vreemde en nieuwe situatie – maar ik was bang of ik nog wel kon rondkomen. Gelukkig leefden mijn cliënten met me mee toen ze zagen dat de situatie blijvend was en betaalden ze me volledig of voor vijftig procent door. Toen corona het ‘nieuwe normaal’ werd, vroeg 95 procent van de klanten mij terug. Ik heb er zelfs nieuwe klanten bijgekregen, nu mensen vaker thuis zijn, vinden ze het nog belangrijker dat alles schoon en opgeruimd is. Bang om met dit werk corona op te lopen, ben ik niet. Ik fiets overal naartoe, heb geen direct contact met mensen en sta de hele tijd met mijn handen in het sop.”

DAT IS NIET ALLES. . .

Er zijn helaas nog meer directe of indirecte gevolgen van de pandemie op vrouwen. Want niet alleen financieel lopen veel vrouwen het risico de klappen op te vangen – ook letterlijk. Het geweld tegen vrouwen binnenshuis is volgens de WHO en VN dusdanig toegenomen, dat ook dat zorgen met zich meebrengt. Zo gingen in het begin van de *lockdown* verhalen rond dat vrouwen in Frankrijk bij een apotheek ‘masker 19’ bestelden om zo de hulp te krijgen die ze nodig hadden. Daarnaast verwacht Unicef een stijging van 10 miljoen kindhuwelijken, omdat de ouders overleden zijn of financieel niet meer voor hun dochters kunnen zorgen. Ook luidden wereldwijd abortusorganisaties de noodklok: vrouwen kunnen lastiger naar de kliniek komen, onder meer omdat eventuele moeders met de kinderen zaten en het OV minder bereikbaar of veilig was. Toch kwam een idee van bureau Clara Wichmann en Woman on Waves om de abortuspil per post te versturen er niet doorheen. Waar vrouwenorganisaties ook aandacht voor vroegen, is het feit dat vrouwen in deze crisis het meest aan de frontlinie staan, maar weinig in de pap te brokkelen hebben op beslissingsniveau: dat moet anders. En zo zijn er nog meer vervelende bijwerkingen. Zo kun je je afvragen of bedrijven die een financiële crisis tegemoet gaan, zaken als inclusie en diversiteit hoog op de agenda laten staan.

HET POSITIEVE NIEUWS?

Maar misschien, heel misschien, heeft corona weer wat ogen doen openen. Dat er wel wat mag veranderen aan het salaris van mensen met vitale beroepen die nu zo knetterhard werken en het in het begin slechts met een applaus – wat ook alweer tijden verstomd is – en een *lousy* bonus

‘HET WAS EEN MOEILIJKE TIJD, HET HAKTE ER FINANCIEEL FLINK IN’

moesten doen. En dat de contracten die vrouwen (en mannen uiteraard) zo weinig zekerheid geven weleens herzien mogen worden. Daarnaast stoppen we hopelijk met het normaal vinden dat vrouwen het thuis grotendeels opvangen en hun carrière daarmee ondergeschikt maken aan die van een man. Wellicht houdt het effect wel aan dat sommige mannen thuis meer dan normaal doen en wordt het net wat minder automatisch de vrouw die het grootste gedeelte van de zorgtaken op zich neemt. Zeker bij mannen die een partner hebben met een cruciaal beroep, zal veel zorg – ondanks de noodopvang – noodgedwongen meer op hun schouders terecht zijn gekomen: mama was nou eenmaal druk met levens redden in het ziekenhuis. Natuurlijk ligt er een rol voor bedrijven. Gelukkig zijn er al veel positieve geluiden te horen over meedenkende werkgevers: van organisaties die een oppas inhuren voor hun personeel tot bedrijven die extra ‘coronaverlof’ geven om voor de thuiszittende kinderen te kunnen zorgen. Daarnaast heeft een derde van in elk geval de Amerikaanse bedrijven volgens LeanIn haar beoordelingscriteria bijgesteld, een goede zaak omdat veel vrouwen geen andere keuze hadden dan niet voldoen aan de verwachtingen die voor corona waren gesteld, of zichzelf dwingen om het uiterste te geven met het risico op burn-out. En ook al is de pandemie een uitzonderlijke situatie: hoe fijn zou het zijn als bedrijven zich blijvend wat flexibeler opstellen. Dat thuiswerken niet meer zo bijzonder is en er ook niet meer zo heel erg precies op het aantal gewerkte uren wordt gelet. Maar goed, niet iedereen heeft werk dat vanuit huis gedaan kan worden. En daarom moet nog eens goed gekeken worden wat vrouwen nodig hebben om te kunnen blijven werken, want omgekeerd hebben de meeste vrouwen geen man die zijn baan opzegt om te zorgen dat het thuis allemaal in kannen en kruiken loopt *when shit hits the fan*. ■